Betänkande LaUB 4/2015 rd– RP 66/2015 rd

Lagutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av förundersökningslagen och till vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av förundersökningslagen och till vissa lagar som har samband med den (RP 66/2015 rd): Ärendet har remitterats till lagutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört
- lagstiftningsråd Kirsi Pulkkinen, justitieministeriet
- konsultativ tjänsteman Meri Paavola, social- och hälsovårdsministeriet
- polisinspektör Antti Simanainen, inrikesministeriet
- överinspektör Jenni Juslén, Polisstyrelsen
- tingsdomare Marja-Leena Virkkala, Vanda tingsrätt
- statsåklagare Anu Mantila, Riksåklagarämbetet
- jurist Katja Dogovic, Brottspåföljdsmyndigheten
- polisjurist Keijo Suuripää, Polisinrättningen i Västra Nyland
- verksamhetsledare Leena-Kaisa Åberg, Brottsofferjouren
- advokat Antti Riihelä, Finlands Advokatförbund
- professor Mikko Vuorenpää.

Skriftligt yttrande har lämnats av
- Helsingfors åklagarämbete
- nationell rapportör om människohandel, överinspektör Maija Koskenoja, Diskrimineringsombudsmannens byrå
- Finlands Forum för Medling rf
- Rättsregistercentralen
- dataombudsmannens byrå.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det ändringar i förundersökningslagen, rättegångsbalken, lagen om rättegång i brottmål, lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar, fängelselagen, häkt-

ningslagen, lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen, lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten, lagen om medling vid brott och i vissa tvister samt i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Genom de föreslagna ändringarna genomförs direktivet om brottsoffers rättigheter och stöd till och skydd av dem.

Förundersökningslagens bestämmelser kompletteras i fråga om underrättelser till målsäganden. Förundersökningsmyndighetens skyldighet att underrätta en målsägande om hans eller hennes rättigheter vid förundersökning och rättegång utvidgas. I förundersökningslagen tas det också in en skyldighet att underrätta en målsägande om möjligheten att få stöd och skydd.

Bestämmelserna om anmälan om frigivning av en fånge eller en häktad ses över. Målsäganden i ett brott som riktar sig mot någons liv, hälsa, frihet eller frid eller i ett sexualbrott har rätt att, om han eller hon önskar det, få en anmälan om att en fånge eller en häktad har frigivits eller, på vissa villkor, annars avlägsnat sig från fängelset. De nya bestämmelserna ska gälla i lagen särskilt uppräknade brott där en anmälan med hänsyn till brottets beskaffenhet och allvarlighet kan anses motiverad. En förutsättning för att en anmälan ska få göras är att detta inte bedöms äventyra fångens eller den häktades liv eller hälsa.

Det föreslås att bestämmelser om personlig bedömning av en målsägande tas in i förundersökningslagen. Det ska göras en personlig bedömning av målsäganden för att identifiera sårbarheten och för att bedöma vilka särskilda åtgärder som behövs för att skydda målsäganden för ytterligare lidanden när målet handläggs vid förundersökning eller rättegång. Vid bedömningen ska i synnerhet målsägandens personliga omständigheter och brottets natur beaktas.

En målsägandes rätt till översättning av handlingar utvidgas. I lagen om rättegång i brottmål tas det in bestämmelser om översättning av väsentliga handlingar, av beslut om åtalseftergift samt av underrättelsen om tiden och platsen för sammanträdet. Till förundersökningslagen fogas det bestämmelser om en skyldighet att översätta en skriftlig bekräftelse av en anmälan om brott samt av ett beslut om att en förundersökning inte görs, att den läggs ned eller att den avslutas utan att saken lämnas till åklagarens prövning.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2016.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Propositionen går ut på att nationellt genomföra direktivet om brottsoffers rättigheter och om stöd till och skydd av dem (2012/29/EU), med undantag av artiklarna om stödverksamheter för brottsoffer. Översynen gäller underrättelser till målsägande, anmälningar om frigivning av fångar, individuell bedömning av målsägande och målsägandes rätt till översättning av handlingar. I sitt utlåtande (LaUU 13/2011 rd) om förslaget till direktiv förhåller sig lagutskottet positivt till ärendet och ser det som viktigt att också brottsoffrens rättigheter på ett balanserat sätt beaktas vid sidan av de åtalades rättigheter. Utskottet menade att förslaget till direktiv innebar en tydlig förbättring jämfört med nuläget.

Den föreliggande propositionen ingår som ett led i ett mer omfattande arbete för att förbättra brottsoffrens ställning. Justitieministeriet, inrikesministeriet och social- och hälsovårdsministeriet tillsatte våren 2013 en brett förankrad kommission för att förbättra villkoren för brottsoffer. I uppdraget ingick att ta fram en nationell strategi för att organisera stödverksamheter för brottsoffer och ordna med nödvändig finansiering. Utifrån kommissionens förslag bereddes en lag om brottsofferavgift. Riksdagen godkände lagförslaget våren 2015 och lagen avses träda i kraft 2016. Avgifterna som betalas av gärningsmän används för att täcka en del av utgifterna för stödverksamheter till brottsoffer.

Offerpolitiska kommissionen föreslog i sin slutrapport att man ska utveckla bra förfaranden för att trygga tillgodoseendet av brottsoffers rättigheter enligt målen i direktivet ("Från lagstiftning till god praxis — förslag till att förbättra brottsoffers ställning". Justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 13/2015). Den 13 augusti 2015 tillsatte inrikesministeriet en arbetsgrupp för att utveckla ett förfarande för bedömning av offrets skyddsbehov. Den 6 oktober 2015 tillsatte justitieministeriet en arbetsgrupp som ska arbeta för att brottsoffrens rätt att få information fullföljs enligt direktivet. Enligt utredning har justitieministeriet dessutom för avsikt att senare tillsätta en arbetsgrupp som ska förbereda rekommendationer för förfaranden som bygger på god praxis. Lagutskottet ser det som positivt och viktigt att arbetet för att förbättra villkoren för brottsoffer har kommit i gång och nu som sagt pågår på bred front utöver det föreliggande förslaget om att nationellt genomföra direktivet.

Sammantaget sett anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande kommentarer och ändringsförslag.

Offentligheten för personliga bedömningar och begränsning av den

I 11 kap. 9 a § i den nya förundersökningslagen, lagförslag 1 i propositionen, föreskrivs det om personliga bedömningar av målsägande. Lagutskottet har fokuserat på offentligheten för information som framkommer vid den personliga bedömningen och begränsning av offentligheten plus frågan om de känsliga uppgifter som framkommer vid den personliga bedömningen bör sekretessbeläggas till behövliga delar så att inte heller den som misstänks för brottet har tillgång till dem.

Lagutskottet menar att man i fråga om information som framkommer vid bedömningen måste skilja mellan dels allmän offentlighet, dels partsoffentlighet. På den allmänna offentligheten vid förundersökning och handläggning av åtal när det gäller information som avslöjats vid den föreslagna personliga bedömningen tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), nedan offentlighetslagen. Sekretessbelagda handlingar är enligt 24 § 1 mom. 26 punkten i offentlighetslagen bl.a. handlingar som innehåller uppgifter om känsliga omständigheter som gäller privatlivet för en målsägande eller uppgifter om brottsoffret, om utlämnandet av uppgifterna kränker offrets rättigheter, minnet av offret eller offrets närstående. Uppgifterna ska hållas hemliga för allmänheten också vid rättegång med stöd av 9 § 1 mom. 2 och 3 punkten i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar (370/2007). Enligt lagutskottets uppfattning tillåter således gällande lagstiftning att uppgifter som kommit fram vid personliga bedömningar sekretessbeläggs för allmänheten för att skydda offrets privatliv.

En målsägande har i princip mer omfattande rätt än allmänheten att få information om de handlingar som inverkar på behandlingen av ärendet. Med stöd av 4 kap. 15 § i förundersökningslagen får en misstänkts rätt att få information begränsas för att skydda ett mycket viktigt allmänt eller enskilt intresse. Den misstänktes rätt att få information gäller enligt samma paragraf förundersökningsmaterial som kan påverka eller kan ha påverkat behandlingen av hans eller hennes ärende. Den misstänkte har inte rätt att få information om det är nödvändigt att avstå från att lämna ut uppgifterna för att skydda ett mycket viktigt allmänt eller enskilt intresse. Vid prövning av frågan om den misstänktes rätt att få information eller frågan om begränsningar av den rätten ska hänsyn tas till den misstänktes rätt att försvara sig på behörigt sätt. Enligt utredning bygger de ovannämnda bestämmelserna i 4 kap. 15 § i förundersökningslagen på kraven på en rättvis rättegång och rättspraxis vid Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna. Bestämmelserna uppfyller också kraven i direktivet om rätten till information vid straffrättsliga förfaranden 2012/13/EU och de togs in i förundersökningslagen när direktivet genomfördes (RP 71/2014 rd, LaUB 7/2014 rd).

I 4 kap. 15 § i förundersökningslagen avses med material som påverkar ärendet sådant material som kan påverka utgången av straffprocessen. Den misstänktes rätt att få information enligt bestämmelsen omfattar inte material som inte kan påverka utgången av straffprocessen (se LaUB 7/2014 rd). Den misstänktes rätt att få information om material som påverkar ärendet kan med stöd av paragrafens 3 mom. begränsas på grund av ett mycket viktigt enskilt intresse, om den kan utgöra ett allvarligt hot mot en annan persons liv eller grundläggande rättigheter. Lagutskottet har tidigare noterat att till exempel vittnesskydd kan betraktas som ett mycket viktigt enskilt intresse (se LaUB 7/2014 rd).

Med hänvisning till det som sägs ovan och utifrån en utredning anser utskottet att gällande lagstiftning gör det möjligt att för att skydda målsägandens integritet begränsa en misstänkts rätt att vid förundersökningen få information som framkommit vid en personlig bedömning. Men det går inte att i lagen ta in en bestämmelse som helt och hållet utesluter den personliga bedömningen från den misstänktes rätt att få information, eftersom det beror på innehållet i den framkomna informationen hur omfattande rätt den misstänkte har att få information. Utskottet anser att propositionen är korrekt till denna del.

Rättspraxis i Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna och grundlagens 21 § om rättvis rättegång kräver att den åtalade och hans eller hennes försvarare får information och ges tillfälle att uttala sig om allt det på målet inverkande material som kan påverka domen (GrUU 5/1999 rd och GrUU 39/2009 rd). De ovannämnda begränsningarna av partsoffentligheten enligt förundersökningslagen kan inte längre tillämpas i rättegångsfasen. Utskottet påpekar att det enligt propositionen ska göras en anteckning om resultatet av den personliga bedömningen i förundersökningsprotokollet och att åklagaren ska underrätta domstolen om det. Den personliga bedömningen behöver alltså inte nödvändigvis lämnas till domstolen i sin helhet. Principen om hörande, som ingår i de grundläggande principerna för en rättvis rättegång, och kravet på att parterna behandlas jämlikt kräver att den åtalade får information om resultatet av den personliga bedömningen till den del det lämnas till domstolen.

Med hänvisning till det som sägs ovan anser utskottet att bestämmelserna om begränsning av rätten till information i syfte att skydda målsägandens integritet i fråga om information som framkommit vid en personlig bedömning sammantaget är godtagbara. Men utskottet påpekar att före-

slagna 11 kap. 9 a § i förundersökningslagen om personlig bedömning av en målsägande är en helt ny bestämmelse och innebär ett nytt förfarande. Därför är det viktigt att bevaka tillämpningspraxis med särskild hänsyn till partsoffentligheten i de olika faserna av straffprocessen och med fokus på om bestämmelserna om partsoffentlighet påverkar målsägandenas berättelser vid den personliga bedömningen.

Rättigheter för närstående till personer som avlidit till följd av ett brott

Enligt direktivets artikel 2.1 a ii avses med offer också "familjemedlemmar till en person vars död var en direkt följd av ett brott, och som har lidit skada av den personens död". Propositionen innehåller inte någon explicit bestämmelse om rättigheter för närstående till personer som avlidit till följd av ett brott. Utskottet påpekar att det i propositionsmotiven (RP 66/2015 rd, s. 14) står att de rättigheter som en målsägande har enligt den nationella lagstiftningen också tillkommer i 1 kap. 17 § 1 mom. i lagen om rättegång i brottmål (689/1997) avsedda närstående till någon som har avlidit till följd av ett brott. Utskottet ser detta som motiverat.

Kostnader

Vid utfrågningen av sakkunniga påpekade en rad remissinstanser att myndigheternas kostnader stiger på grund av att direktivet genomförs. Utskottet noterar att propositionen innehåller en bedömning av de merkostnader som myndigheterna kommer att få till följd av de bestämmelser som genomförandet kräver, framför allt för översättning av handlingar (RP 66/2015 rd, s. 9–10). Enligt utredning har inga tilläggsanslag beviljats för de här kostnaderna, så de måste finansieras inom ramarna. Det är svårt att beräkna de kostnader som kommer att uppstå till följd av att direktivet genomförs, eftersom tillämpningen av bestämmelserna till många delar kräver en begäran av målsäganden. Dessutom är muntlig översättning möjlig enligt många av bestämmelserna om översättning av handlingar.

Ikraftträdande

Propositionen hänför sig till en reform av bevisningslagstiftningen där 17 kap. i rättegångsbalken totalreviderats. De föreslagna lagarna planeras träda i kraft den 1 januari 2016, samtidigt som den nya bevisningslagstiftningen. Vid utfrågningen av sakkunniga lyfte Brottspåföljdsmyndigheten fram att anvisningar, vägledning och andra administrativa åtgärder måste vara klara när lagen träder i kraft. Tiden för att ändra datasystemen på grund av lagändringarna är för kort. Det behövs betydande ändringar i datasystemen framför allt till följd av att det ska vara sekretessbelagt att målsäganden begärt anmälan om frigivning av en fånge och på grund av det åtföljande förbudet för fången att få åtkomst till registeruppgifterna till dessa delar. Brottspåföljdsmyndigheten föreslår att lagändringarna för dess del ska träda i kraft den 1 juli 2016.

För att ikraftträdandet av bestämmelserna om anmälan om frigivning ska kunna senareläggas måste enligt utredning också de andra bestämmelserna som hänför sig till anmälan till målsäganden om frigivning av en fånge eller en häktad än de som gäller Brottspåföljdsmyndigheten träda i kraft samtidigt. Det går alltså inte att senarelägga ikraftträdandet bara till vissa delar. Utskottet menar att beslutet om när de föreslagna lagarna ska träda i kraft bör fattas med hänsyn till att de nya bestämmelserna ska kunna tillämpas i praktiken. Men tidsfristen för att sätta i kraft de lag-

ändringar som direktivet kräver gick ut den 16 november 2015. Lagstiftningen bör alltså sättas i kraft så snart som möjligt.

DETALJMOTIVERING

1. Lag om ändring av förundersökningslagen

4 kap. Förundersökningsprinciperna och rättigheterna för dem som deltar i förundersökning

18 §. Underrättelse om målsägandens rättigheter. Paragrafen innehåller bestämmelser om underrättelser om målsägandens rättigheter. I nuläget blir målsäganden underrättad om flera av de rättigheter som nämns i paragrafen, men någon underrättelseskyldighet finns inte inskriven i lag. Sakkunniga har framhållit att polisen bör få textmallar motsvarande de lagfästa underrättelserna, antingen fastställda genom förordning av statsrådet eller på något annat sätt, till exempel genom försorg av justitieministeriet, som svarar för lagberedningen. Enligt uppgift tillsatte justitieministeriet den 6 oktober 2015 en arbetsgrupp för att främja brottsoffers rätt till information. Arbetsgruppen ska ta fram innehåll till myndigheternas informationsmaterial till brottsoffer om deras rättigheter och tillgängliga stödtjänster. Uppdraget är formulerat på så sätt att informationen ska gå att använda för olika formulär och broschyrer och för att uppdatera webbsidorna. Utskottet anser att detta är motiverat.

I sin granskning av propositionen har utskottet också gått in på om de föreslagna bestämmelserna är tillräckligt tydliga i fråga om den tidpunkt då målsäganden enligt paragrafen ska underrättas om sina rättigheter. Paragrafen kräver att målsäganden får information om sina rättigheter utan ogrundat dröjsmål. Syftet med bestämmelsen är att se till att målsäganden redan i början av förundersökningen får grundläggande information om sina rättigheter för att kunna dra nytta av dem och får behövligt stöd och skydd. Utskottet anser att målsäganden i enlighet med artikel 4.1 i direktivet bör få grundläggande information om de rättigheter som avses i paragrafen utan ogrundat dröjsmål efter den första kontakten med förundersökningsmyndigheten. Enligt utredning kan målsäganden få informationen till exempel samtidigt som den skriftliga bekräftelsen på anmälan om brottet. På grund av att situationerna är olika ser utskottet det som motiverat att bestämmelsen inte mer noggrant anger när informationen ska lämnas ut. Ytterligare uppgifter kan lämnas till målsäganden senare beroende på brottsoffrets behov och hur relevanta dessa uppgifter är i varje skede av förfarandena. Utskottet betonar att det är viktigt att så tidigt som möjligt meddela brottsoffret vilka stödtjänster det finns.

11 kap. Särskilda bestämmelser

9 a §. Personlig bedömning av målsäganden. Paragrafen föreskriver om en skyldighet att göra en personlig bedömning av målsäganden för att fastställa behovet av särskilt skydd. Förundersökningsmyndigheten bör göra bedömningen utan ogrundat dröjsmål. Syftet med bedömningen är att identifiera målsägandens sårbarhet och behov av särskilt skydd och fastställa vilka särskilda åtgärder målsäganden eventuellt behöver. Genom den föreslagna paragrafen genomförs artikel 22 i direktivet.

I sin bedömning av propositionen har utskottet granskat om skyldigheten att höra åklagaren enligt propositionen redan ingår i 5 kap. i den gällande förundersökningslagen om samarbete mellan förundersökningsmyndigheten och åklagaren vid förundersökningen och om brottmål som åklagaren ska underrättas om. Utskottet har också gått in på om skyldigheten att höra åklagaren i den särskilda situation som det nu är fråga om behövs bland annat för den fortsatta handläggningen av ärendet och för att minska belastningen på målsäganden.

Utifrån en utredning ser utskottet det som viktigt att förundersökningsmyndigheten hör åklagaren innan den bedömer om det behövs sådana särskilda åtgärder som påverkar huvudförhandlingen i målet. Med hänsyn till belastningen på målsäganden är det viktigt att förundersökningsmyndigheten och åklagaren samarbetar kring förundersökningen när bedömningen görs. Principen bör vara att bedömningen inte ska behöva göras på nytt av något annat skäl än att omständigheterna förändrats betydligt. Förundersökningsmyndighetens skyldighet att höra åklagaren när bedömningen görs kan inte entydigt stödja sig på 5 kap. 3 § i förundersökningslagen om förundersökningsmyndighetens och åklagarens skyldighet att samarbeta. Inte heller tillämpningsområdet för anmälningsskyldigheten enligt 5 kap. 1 § i förundersökningslagen sammanfaller med den föreslagna bestämmelsen om skyldighet att höra åklagaren. Skyldigheten att höra åklagaren enligt propositionen gäller brottmål där målsägandens personliga omständigheter eller brottets natur kräver det. Skyldigheten att höra åklagaren gäller alltså i fråga om sådana kategorier av offer som enligt artikel 22.3 och 22.4 i direktivet kräver särskild uppmärksamhet vid den personliga bedömningen, så som offer för sexualbrott, människohandel, våld i nära relationer och brott som begåtts mot barn. Förundersökningsmyndigheten ska höra åklagaren också i andra brottmål där det enligt förundersökningsmyndighetens bedömning kan finnas behov av särskilda åtgärder vid huvudförhandlingen.

Följaktligen anser utskottet att paragrafens 3 mom. i enlighet med propositionen behöver innehålla en bestämmelse om att höra åklagaren.

Paragrafens 4 mom. föreskriver i vilka fall som den personliga bedömningen ska göras på nytt. Bedömningen ska göras på nytt, om de omständigheter som bedömningen vilat på förändras avsevärt. Det kan till exempel röra sig om att man får vetskap om ett hot mot målsäganden först efter att den ursprungliga bedömningen har gjorts. Enligt bestämmelsen kan bedömningen göras på nytt också om det annars finns grundad anledning till det. Det är alltså också möjligt att göra en ny bedömning om det finns skäl till det t.ex. därför att det vid den ursprungliga bedömningen inte har framgått att målsäganden behöver särskilt skydd. Beslutet om att göra en ny bedömning efter avslutad förundersökning ska fattas av åklagaren.

Utskottet har granskat frågan om också lagstiftningen om åklagare och domstol bör innehålla bestämmelser om att göra bedömningar på nytt och övervägt vilken myndighet som bör ha ansvaret för att en ny bedömning görs efter avslutad förundersökning. Utskottet anser att lagen inte behöver kompletteras med några noggrannare bestämmelser än de föreslagna om att göra bedömningar på nytt efter avslutad förundersökning. I sådana fall bör man gå till väga på det sätt som är lämpligast i praktiken. Om åklagaren i motsats till förundersökningsmyndigheten anser att målsäganden behöver särskilt skydd kan åklagaren ändra myndighetens bedömning och underrätta domstolen om den nya bedömningen. I enlighet med 5 kap. 2 § i förundersökningslagen kan åklagaren efter behov begära att förundersökningsmyndigheten gör en bedömning, om detta till ex-

empel kräver att målsäganden hörs. Domstolen bedömer för sin del om det behövs särskilda åtgärder när den tillämpar de i föreliggande 9 a § nämnda bestämmelserna i rättegångsbalken och lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar. Utskottet anser således att lagen inte heller i fråga om domstolarna behöver kompletteras med några särskilda bestämmelser om bedömningar.

2. Lag om ändring av 17 kap. 51 och 52 § i rättegångsbalken

17 kap. Om bevisning.

51 och 52 §. I 17 kap. 51 och 52 § i rättegångsbalken ska det enligt propositionen tas in bestämmelser om att personer som behöver särskilt skydd ska kunna höras vid huvudförhandlingen skyddade på ett sådant sätt att de inte kan ses, på så sätt att en part inte är närvarande eller via videokonferens. Utskottet har granskat bestämmelsernas konsekvenser för hur omedelbar bevisningen är och hur svarandens frågerätt tillgodoses. Utskottet har också sett närmare på 17 kap. 51 § 1 mom. 1 punkten och 52 § 1 mom. 4 punkten i rättegångsbalken, där det står att förfarandena får användas om de behövs för att skydda mot ett hot mot liv eller hälsa. Utskottet anser att bestämmelserna behöver kompletteras enligt propositionen för att de här förfarandena som redan nu är i användning ska kunna användas framöver i situationer där behovet av särskilt skydd beror på något annat än ett hot mot liv eller hälsa. Tillämpningen av bestämmelserna kräver enligt 51 och 52 § att den som hörs behöver skydd och att domstolen i det specifika fallet bedömer att det är lämpligt att använda det särskilda förfarandet vid hörandet. När domstolen överväger om förfarandet är lämpligt bör den göra en samlad bedömning av situationen med hänsyn till vilken effekt förfarandet har när det gäller hur omedelbar bevisningen är och hur svarandens frågerätt fullföljs.

5. Lag om ändring av 2 kap. 1 a § och 19 kap. 4 § i fängelselagen

19 kap. Anmälningar och lämnande av upplysningar.

4 §. Anmälan om att en fånge frigivits eller avlägsnat sig från fängelset. Paragrafen innehåller bestämmelser om en anmälan till målsäganden eller någon annan person om att en fånge frigivits eller avlägsnat sig från fängelset. Målsäganden i ett brott enligt 2 mom. som riktar sig mot någons liv, hälsa, frihet eller frid eller i ett sexualbrott ska enligt förslaget ha rätt att, om han eller hon önskar det, få en anmälan om att en fånge eller en häktad har frigivits eller, på vissa villkor, annars avlägsnat sig från fängelset. I 4 kap. 19 § i den föreslagna förundersökningslagen står det att målsäganden ska underrätta förundersökningsmyndigheten eller åklagaren om han eller hon vill få en anmälan om frigivning. Målsäganden ska uppge sina kontaktuppgifter för att anmälan ska kunna lämnas. Förundersökningsmyndigheten eller åklagaren ska underrätta domstolen om målsägandens begäran. När domstolen beslutar om häktning enligt 2 kap. 2 § i häktningslagen eller dömer svaranden till ovillkorligt fängelsestraff enligt 2 kap. 1 a § i fängelselagen ska den förmedla informationen om målsägandens begäran till Brottspåföljdsmyndigheten.

Enligt den aktuella paragrafen är Brottspåföljdsmyndigheten skyldig att underrätta målsäganden om frigivningen, om målsäganden enligt 4 kap. 19 § i förundersökningslagen har meddelat att han eller hon vill få en anmälan. Enligt bestämmelserna får Brottspåföljdsmyndigheten alltså inte informationen om målsägandens begäran från målsäganden själv, utan från domstolen i enlighet

med det ovan beskrivna förfarandet. Utskottet anser att detta i viss mån är oklart i de föreslagna bestämmelserna. Utskottet menar därför att 4 § 2 mom. behöver preciseras till denna del.

Utskottet har också noterat att paragrafen inte innehåller några bestämmelser om anmälan till målsäganden i det fall att fängelsestraffet verkställs i en annan stat. Inte heller direktivet föreskriver om hur offret ska underrättas om frigivningen av en fånge i det fall att fängelsestraffet verkställs i en annan stat. Efter att fängelsestraffet överförts för att verkställas i en annan stat har Brottspåföljdsmyndigheten enligt utredning inte längre vetskap om när fången friges och alltså ingen faktisk möjlighet att göra anmälan om frigivningen. Eftersom det inte går att underrätta målsäganden om att fången frigivits om fängelsestraffet överförs för att verkställas i en annan stat anser utskottet att målsäganden i sådana fall lämpligen bör underrättas om att verkställigheten överförts. Utskottet föreslår att föreslagna 4 § 2 mom. kompletteras till denna del.

Utskottet har också granskat frågan om målsäganden vid sidan av informationen om frigivning från fängelset bör få veta om den frigivna fången eventuellt har utvisats till sitt hemland och hur länge ett eventuellt inreseförbud gäller. Utskottet anser dock att frågorna om utvisning och inreseförbud helt och hållet faller utanför kraven i direktivet. De har inte heller utretts i anknytning till det föreliggande lagstiftningsprojektet. Därför menar utskottet att det inte går att ändra lagstiftningen i fråga om dem nu i samband med den aktuella propositionen.

6. Lag om ändring av 2 kap. 2 § och 16 kap. 1 § i häktningslagen

16 kap. Särskilda bestämmelser.

1 §. Tillämpning av fängelselagen. Paragrafen ska kompletteras med ett nytt 2 mom. Utskottet påpekar att 16 kap. 1 § i häktningslagen också föreslås bli ändrad i en annan proposition (RP 49/2015 rd) som är under behandling i riksdagen. Behandlingen bör således samordnas. Ingressen i lagförslaget bör justeras.

9. Lag om ändring av 3 § i lagen om medling vid brott och i vissa tvister

3 §. Ärenden som behandlas vid medling. Paragrafens 1 mom. föreskriver om villkoren för medling i brott. Det föreslås att momentet kompletteras på så sätt att en förutsättning för medling är att den misstänkte erkänner händelseförloppet vid gärningen till väsentliga delar. Formuleringen bygger på direktivets artikel 12.1 c där det står att medling är möjlig om förövaren har bekräftat de grundläggande sakförhållandena i ärendet. Men enligt utredning finns det risk för att den föreslagna lydelsen förorsakar oklarhet och begränsar möjligheterna att använda medling. Det är problematiskt att villkora dialogen vid medlingen med att den misstänkte ska ha erkänt. Men utskottet påpekar att ett erkännande av händelseförloppet vid gärningen till väsentliga delar inte innebär att den misstänkte erkänner brottet. Däremot betyder det att parterna till väsentliga delar är överens om vad som inträffat. Kravet motsvarar den praxis som iakttas redan nu i samband med medling vid brott. Den föreslagna formuleringen är således inte avsedd att begränsa användningen av medling. Även om ordet "bekräftat" i direktivet inte betyder att den misstänkte ska ha erkänt brottet anser utskottet att villkoret i momentet bör omformuleras till att "den misstänkte bekräftar de huvudsakliga sakförhållandena i händelseförloppet" för att eventuella oklarheter ska undvikas.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Lagutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1—4, 7, 8 och 10 i proposition RP 66/2015 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 5, 6 och 9 i proposition RP 66/2015 rd med ändringar. ***(Utskottets ändringsförslag)***

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av förundersökningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i förundersökningslagen (805/2011) 4 kap. 10 § 2 mom., 13 § 1—3 mom. och 15 § 3 mom., sådana de lyder, 4 kap. 10 § 2 mom. i lag 1145/2013, 13 § 1—3 mom. i lag 770/2013 och 15 § 3 mom. i lag 736/2015, samt

fogas till 3 kap. 1 § ett nytt 3 mom., till 4 kap. nya 18 och 19 §, till 7 kap. en ny 21 § och till 11 kap. en ny 9 a § som följer:

3 kap.

Allmänna bestämmelser om hur förundersökning ska genomföras

1 §

Registrering av anmälan om brott

— —

En målsägande som har gjort en anmälan om brott ska få en skriftlig bekräftelse av anmälan, som innehåller de grundläggande uppgifterna om anmälan och om det brott eller den händelse som har anmälts.

4 kap.

Förundersökningsprinciperna och rättigheterna för dem som deltar i förundersökning

10 §

Rätt att anlita biträde vid förundersökningen

— —

Undersökningsledaren eller åklagaren ska göra framställning till domstolen om att ett rättegångsbiträde eller en stödperson ska förordnas för målsäganden, om det finns orsak till det enligt bestämmelserna i 2 kap. i lagen om rättegång i brottmål, och framställning om att en försvarare ska förordnas för den som är misstänkt för brott, om det finns orsak till det enligt 1 § 3 mom. i det kapitlet. Om målsäganden med stöd av 11 kap. 9 a § bedöms vara i behov av särskilt skydd eller om brottets beskaffenhet eller målsägandens personliga omständigheter annars förutsätter det, ska förundersökningsmyndigheten fråga målsäganden om denne samtycker till att hans eller hennes kontaktuppgifter ges till en organisation som tillhandahåller stödtjänster för målsägande och, om målsäganden ger sitt samtycke, förmedla uppgifterna utan ogrundat dröjsmål.

— —

13 §

Översättning av handlingar

Handlingar eller delar av handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet och är väsentliga med tanke på saken ska inom skälig tid skriftligt översättas för en misstänkt till det i 12 § avsedda språk som den misstänkte använder, om översättningen behövs för att bevaka den misstänktes rättigheter. Till en målsägande ska det på målsägandes begäran inom skälig tid ges en skriftlig översättning till det i 12 § avsedda språk som målsäganden använder av handlingar eller delar av handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet och är väsentliga med tanke på saken, om översättningen behövs för att bevaka målsägandens rättigheter, av en skriftlig bekräftelse som avses i 3 kap. 1 § 3 mom. samt av ett beslut som avses i 11 kap. 1 § om att en förundersökning inte görs, att den läggs ned eller att den avslutas utan att saken lämnas till åklagarens prövning eller av ett sammandrag av ett sådant beslut.

Med avvikelse från 1 mom. får handlingar eller delar av eller ett sammandrag av dem översättas muntligt för en part, om inte partens rättsskydd kräver att handlingarna översätts skriftligt.

Förundersökningsmyndigheten ska se till att en misstänkt får tillräcklig information om sin rätt till en översättning av handlingar och vid behov försäkra sig om huruvida den misstänkte vill ha en översättning av handlingar som avses i denna paragraf. Om en misstänkt avstår från sin rätt till en översättning av handlingar, behöver ingen översättning ges till den misstänkte.

— —

15 §

Partsoffentlighet vid förundersökning

— —

En part har inte den rätt som avses i 1 mom., om det är nödvändigt att avstå från att lämna ut uppgifterna för att skydda ett mycket viktigt allmänt eller enskilt intresse. En part har inte rätt att få information om uppgifter som avses i 11 § 2 mom. 6 a, 7 eller 7 a punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

— —

18 §

Underrättelse om målsägandens rättigheter

Förundersökningsmyndigheten ska utan ogrundat dröjsmål, i den omfattning det är behövligt i synnerhet med beaktande av omständigheter som hänför sig till målsägandens person och brottets natur, underrätta en målsägande om

1) de stödtjänster som står till buds,

2) rätten att under de förutsättningar som anges i 2 kap. i lagen om rättegång i brottmål få ett rättegångsbiträde eller en stödperson,

3) rätten att under de förutsättningar som anges i rättshjälpslagen (257/2002) få kostnadsfri rättshjälp och kostnadsfritt biträde,

4) rätten till tolkning och till översättning av väsentliga handlingar på de villkor som anges i 13 § samt i 6 a kap 3 § i lagen om rättegång i brottmål,

5) rätten att framställa ett privaträttsligt anspråk i samband med åtalet samt om möjligheten till att åklagaren utför åtalet, om det finns förutsättningar för det enligt 3 kap. 9 § i lagen om rättegång i brottmål,

6) de medel som står till buds för att skydda målsäganden för ett hot mot hälsan eller säkerheten,

7) rätten att få information om ett beslut om att en förundersökning inte görs, att den läggs ned eller att den avslutas utan att saken lämnas till åklagarens prövning eller ett beslut om åtalseftergift,

8) rätten för en målsägande som kallats till domstol för utredningen av ärendet att få ersättning under de förutsättningar som anges i lagen om bestridande av bevisningskostnader med statens medel (666/1972),

9) rätten att få information om handläggningen av ärendet, om tiden och platsen för domstolshandläggningen och om domen i ett brottmål.

19 §

Underrättelse om rätten att få en anmälan om frigivning av en fånge eller en häktad

Om utredningen gäller våldtäkt, grov våldtäkt, tvingande till sexuell handling, sexuellt utnyttjande, sexuellt utnyttjande av barn, grovt sexuellt utnyttjande av barn, dråp, mord, dråp under förmildrande omständigheter, grov misshandel, förberedelse till grovt brott mot liv eller hälsa, grovt

hemfridsbrott, grovt frihetsberövande, människohandel, grov människohandel, tagande av gisslan, förberedelse till tagande av gisslan, olaga förföljelse, grovt rån eller förberedelse till grovt rån, eller försök till eller medverkan till ett sådant brott, ska förundersökningsmyndigheten utan ogrundat dröjsmål underrätta målsäganden om rätten att enligt 19 kap. 4 § 2 mom. i fängelselagen, 16 kap. 1 § 2 mom. i häktningslagen och 16 kap. 2 § 2 mom. i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen få en anmälan om att en fånge eller en häktad har frigivits eller avlägsnat sig från fängelset eller någon annan förvaringslokal.

Om målsäganden vill få en anmälan enligt 1 mom., ska målsäganden underrätta förundersökningsmyndigheten eller åklagaren om detta. Målsäganden ska uppge behövliga kontaktuppgifter för att anmälan ska kunna lämnas. Förundersökningsmyndigheten eller åklagaren ska underrätta domstolen om målsägandens begäran.

7 kap.

Förhör

21 §

Förhör av en målsägande som behöver särskilt skydd

Om en målsägande behöver särskilt skydd i synnerhet med beaktande av målsägandens personliga omständigheter och brottets natur och detta inte avsevärt fördröjer handläggningen av målet eller medför andra olägenheter

1) ska förhöret av målsäganden hållas i lokaler som planerats för förhör av personer som behöver skydd,

2) ska alla förhören av målsäganden hållas av samma person eller personer, om målsäganden begär det, och

3) ska förhörsledaren i mål som gäller sexualbrott som avses i 20 kap. i strafflagen och i andra brottmål där målsäganden har ett motiverat behov av det på grund av brottets beskaffenhet vara en person av samma kön som målsäganden, om målsäganden begär det.

11 kap.

Särskilda bestämmelser

9 a §

Personlig bedömning av målsäganden

Förundersökningsmyndigheten ska utan ogrundat dröjsmål pröva om målsäganden behöver särskilt skydd vid handläggningen av målet vid förundersökning eller rättegång och om det behövs åtgärder enligt 2 mom. Vid bedömningen ska myndigheten beakta i synnerhet målsägandens personliga omständigheter och brottets natur. När bedömningen görs ska målsägandens uppfattning om behovet av åtgärder beaktas.

Förundersökningsmyndigheten ska pröva om det för att skydda målsäganden är behövligt att
1) hålla förhöret av målsäganden på det sätt som anges i 7 kap. 21 §,
2) spela in förhöret av målsäganden för att användas som bevis på det sätt som avses i 9 kap. 4 §,
3) höra målsäganden vid huvudförhandlingen skyddad på ett sådant sätt att han eller hon inte kan ses eller utan att svaranden är närvarande på det sätt som anges i 17 kap. 51 § i rättegångsbalken,
4) höra målsäganden vid huvudförhandlingen utan att han eller hon är personligen närvarande på det sätt som anges i 17 kap. 52 § i rättegångsbalken, eller
5) hålla muntlig förhandling i domstolen utan att allmänheten är närvarande på det sätt som anges i 15 § 6 punkten i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar (370/2007).

Förundersökningsmyndigheten ska höra åklagaren om behovet av särskilt skydd och om behovet av de åtgärder som avses i 2 mom. 2—5 punkten, om målsägandens personliga omständigheter eller brottets natur kräver det.

Den bedömning som avses i denna paragraf ska göras på nytt, om de omständigheter som bedömningen vilat på förändras avsevärt. En bedömning kan göras på nytt också om det annars finns grundad anledning till det. Beslut om att göra en ny bedömning efter avslutad förundersökning fattas av åklagaren.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 17 kap. 51 och 52 § i rättegångsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i rättegångsbalken 17 kap. 51 § 1 mom. och 52 § 1 mom., sådana de lyder i lag 732/2015, som följer:

17 kap.

Om bevisning

51 §

En part som ska höras i bevissyfte samt ett vittne och en sakkunnig kan höras vid huvudförhandlingen skyddad på ett sådant sätt att han eller hon inte kan ses, eller så att en part eller någon annan person inte är närvarande, om domstolen anser att detta är lämpligt och förfarandet behövs

1) för att den som hörs eller någon som står i ett sådant förhållande till honom eller henne som avses i 17 § 1 mom. ska kunna skyddas mot hot mot liv eller hälsa,

2) i det fallet att den som hörs annars skulle låta bli att berätta vad han eller hon vet om saken,

3) i det fallet att någon stör eller försöker vilseleda den som hörs medan han eller hon talar, eller

4) i det fallet att den som hörs i ett brottmål behöver särskilt skydd av någon annan orsak än den som anges i 1 punkten, i synnerhet med beaktande av hans eller hennes personliga omständigheter och brottets natur.

— —

52 §

En part som ska höras i bevissyfte samt ett vittne och en sakkunnig kan höras vid huvudförhandlingen utan att han eller hon är personligen närvarande, med anlitande av videokonferens eller någon annan lämplig teknisk metod för dataöverföring där de som deltar i sammanträdet har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra, om domstolen anser att detta är lämpligt och

1) den som hörs inte personligen kan närvara vid huvudförhandlingen på grund av sjukdom eller av något annat skäl,

2) den som hörs inte kan infinna sig personligen vid huvudförhandlingen utan att det uppstår kostnader eller olägenheter som är betydande i förhållande till bevisningens betydelse,

3) trovärdigheten av den berättelse som den som hörs avger kan bedömas tillförlitligt utan att han eller hon är personligen närvarande vid huvudförhandlingen,

4) förfarandet behövs för att den som hörs eller någon som står i ett sådant förhållande till honom eller henne som avses i 17 § 1 mom. ska kunna skyddas mot hot mot liv eller hälsa,

5) den som hörs inte har fyllt 15 år eller hans eller hennes psykiska funktioner är störda, eller

6) den som hörs i ett brottmål behöver särskilt skydd av någon annan orsak än den som anges i 4 punkten, i synnerhet med beaktande av hans eller hennes personliga omständigheter och brottets natur.

— —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

3.

Lag

om ändring av lagen om rättegång i brottmål

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om rättegång i brottmål (689/1997) 6 a kap. 3 § 1 mom., sådant det lyder i lag 769/2013, samt

fogas till 1 kap. 9 § ett nytt 2 mom. i stället för det 2 mom. som upphävts genom lag 670/2014 och till 5 kap. 15 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 243/2006, ett nytt 4 mom. som följer:

1 kap.

Om åtalsrätt och åtalsprövning

9 §

— —

Till en målsägande som inte är finsk-, svensk- eller samiskspråkig ska det på begäran inom skälig tid ges en avgiftsfri översättning av beslutet om åtalseftergift eller av ett sammandrag av detta. Bestämmelser om översättning finns dessutom i språklagen (423/2003) och samiska språklagen (1086/2003).

5 kap.

Om väckande av åtal

15 §

— —

En målsägande ska underrättas om tiden och platsen för sammanträdet, om målsäganden har begärt det.

6 a kap.

Rättegångsspråket och tolkning

3 §

Till en svarande som inte är finsk-, svensk- eller samiskspråkig ska det inom skälig tid ges en avgiftsfri skriftlig översättning av stämningsansökan och domen till den del de gäller honom eller henne. Till svaranden ska det inom skälig tid även ges en avgiftsfri skriftlig översättning av ett be-

slut som fattats i brottmålet och av andra väsentliga handlingar eller delar av dem, om översättningen behövs för att bevaka svarandens rättigheter. Till en målsägande som inte är finsk-, svensk- eller samiskspråkig i ett brottmål där åklagaren utför åtal ska det på begäran inom skälig tid ges en avgiftsfri skriftlig översättning av domen till den del den gäller målsäganden och av underrättelsen om tiden och platsen för sammanträdet. Till målsäganden ska det på begäran inom skälig tid även ges en avgiftsfri skriftlig översättning av ett beslut som fattats i brottmålet och av andra väsentliga handlingar eller delar av dem, om översättningen behövs för att bevaka målsägandens rättigheter.

— —

_____

Denna lag träder i kraft den 20 .

_____

4.

Lag

om ändring av lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar (370/2007) 9 § 1 mom. 5 punkten, 12 § 2 mom. 1 punkten och 15 § 6 punkten som följer:

9 §

Sekretessbelagda rättegångshandlingar

En rättegångshandling är sekretessbelagd till den del den innehåller

— —

5) information som avses i 11 § 2 mom. 7 och 7 a punkten och 24 § 1 mom. 31 och 31 b punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, eller

— —

12 §

En parts rätt att ta del av en handling

— —

En parts rätt enligt 1 mom. gäller inte

1) information som avses i 11 § 2 mom. 7 och 7 a punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet,

— —

15 §

Förhandling inom stängda dörrar

På begäran av den som har del i saken eller av andra särskilda skäl kan domstolen besluta att den muntliga förhandlingen i ett ärende helt eller till behövliga delar skall ske utan att allmänheten är närvarande, om

— —

6) domstolen ska höra en person som inte har fyllt 15 år eller en person vars handlingsbehörighet har begränsats eller, i ett brottmål, en målsägande som behöver särskilt skydd i synnerhet med beaktande av hans eller hennes personliga omständigheter och brottets natur, eller

— —

_____

Denna lag träder i kraft den 20 .

_____

5.

Lag

om ändring av 2 kap. 1 a § och 19 kap. 4 § i fängelselagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i fängelselagen (767/2005) 2 kap. 1 a § och 19 kap. 4 §, den förstnämnda sådan den lyder i lag 382/2010 och den sistnämnda sådan den lyder delvis ändrad i lag 231/2015, som följer:

2 kap.

Inledande av verkställighet

1 a §

Verkställighetshandlingar och domstolens anmälningsskyldighet

Som verkställighetshandling i fråga om en dom fungerar en utskrift ur registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem. När det gäller fängelsestraff som överförts från ett annat land för verkställighet i Finland är det justitieministeriets eller Brottspåföljdsmyndighetens beslut som är verkställighetshandling för domen.

Domstolen ska föra in uppgifter som behövs för verkställighetshandlingen i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem. Om domstolen när den avgör ett ärende förordnar att den dömde ska häktas eller hållas häktad, kan domstolen i stället för att registrera detta i informationssystemet anteckna uppgifterna i fångpasset. Fångpasset fungerar då som en temporär verkställighetshandling.

Domstolen ska underrätta Brottspåföljdsmyndigheten om en sådan begäran från målsäganden som avses i 4 kap. 19 § i förundersökningslagen (805/2011) genom att föra in uppgifterna om detta i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem eller genom att överföra uppgifterna till Rättsregistercentralen för förmedling till Brottspåföljdsmyndigheten.

På registrering och överföring enligt 2 och 3 mom. tillämpas lagen om justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem (372/2010) och vad som föreskrivs med stöd av den.

19 kap.

Anmälningar och lämnande av upplysningar

4 §

Anmälan om att en fånge frigivits eller avlägsnat sig från fängelset

Anmälan om att en fånge frigivits eller avlägsnat sig från fängelset får lämnas till målsäganden eller någon annan person, om det på grund av fångens beteende eller av denne framförda hotelser finns grundad anledning att misstänka att fången gör sig skyldig till ett brott som riktar sig mot någondera av de ovan nämndas liv, hälsa eller frihet eller mot en sådan persons liv, hälsa eller frihet som står någondera av dem nära. Har fången meddelats besöksförbud enligt lagen om besöksförbud (898/1998) eller en skyddsåtgärd som anmälts till informationssystemet för polisärenden med stöd av 4 § i lagen om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor (227/2015), kan anmälan också göras till den som förbudet eller åtgärden avses skydda.

Om en målsägande~~som~~ på det sätt som avses i 4 kap. 19 § i förundersökningslagen har meddelat att han eller hon vill få en anmälan om att en fånge som har dömts för våldtäkt, grov våld-

täkt, tvingande till sexuell handling, sexuellt utnyttjande, sexuellt utnyttjande av barn, grovt sexuellt utnyttjande av barn, dråp, mord, dråp under förmildrande omständigheter, grov misshandel, förberedelse till grovt brott mot liv eller hälsa, grovt hemfridsbrott, grovt frihetsberövande, människohandel, grov människohandel, tagande av gisslan, förberedelse till tagande av gisslan, olaga förföljelse, grovt rån eller förberedelse till grovt rån, eller försök till eller medverkan till ett sådant brott, har frigivits, rymt, utan tillstånd har avlägsnat sig från ett fängelse, inte återvänt till fängelset vid den tidpunkt som anges i beslutet om permission eller i något annat tillstånd samt före den tidpunkt som avses i 14 kap. 3 § i denna lag har beviljats tillstånd att avlägsna sig från fängelset utan övervakning eller under sådan övervakning som avses i 8 § 3 mom. i det kapitlet, ska målsäganden utan ogrundat dröjsmål få en sådan anmälan, om Brottspåföljdsmyndigheten har underrättats om målsägandens begäran enligt 2 kap. 1 a § i denna lag eller 2 kap. 2 § i häktningslagen. Målsäganden ska underrättas också om den ovan nämnda i 14 kap. 3 § avsedda tidpunkten från och med vilken en fånge kan beviljas permission på basis av strafftidens längd och ~~samt~~ om den första permission som beviljats på denna grund samt om överförande av verkställigheten av fängelsestraffet till en annan stat. För att ovan nämnda anmälningar ska få göras krävs det att detta inte bedöms äventyra fångens liv eller hälsa.

Anmälan enligt denna paragraf ska göras finkänsligt. Målsäganden eller någon annan som hotas och som avses i denna paragraf får inte underrättas mot deras uttryckliga vilja.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 2 kap. 2 § och 16 kap. 1 § i häktningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i häktningslagen (768/2005) 2 kap. 2 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 383/2010 och 1071/2015, samt

fogas till 16 kap. 1 §, sådan den lyder i lagarna 394/2015 och /2015, ett nytt 2 mom. som följer:

2 kap.

Ankomst till ett fängelse

2 §

Intagning i fängelse

Intagning av en häktad i fängelse grundar sig på ett häktningsförordnande som utfärdats av en domstol. Genom förordning av justitieministeriet föreskrivs vid behov om domstolens skyldighet att göra anmälan om häktningsförordnandet till Brottspåföljdsmyndigheten genom att registrera uppgifter om förordnandet i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem eller genom att överföra uppgifterna till Rättsregistercentralen för förmedling till Brottspåföljdsmyndigheten.

Domstolen ska underrätta Brottspåföljdsmyndigheten om en sådan begäran från målsäganden som avses i 4 kap. 19 § i förundersökningslagen (805/2011) genom att föra in uppgifterna om detta i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem eller genom att överföra uppgifterna till Rättsregistercentralen för förmedling till Brottspåföljdsmyndigheten.

På registrering och överföring enligt 1 och 2 mom. tillämpas lagen om justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem (372/2010) och vad som föreskrivs med stöd av den.

Den häktade ska ges möjlighet att underrätta en nära anhörig eller någon annan närstående om intagningen i fängelse.

Uppgift om att en häktad tagits in i ett fängelse ska antecknas i det verkställighetsregister som avses i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten (1069/2015).

16 kap.

Särskilda bestämmelser

1 §

Tillämpning av fängelselagen

— —

På anmälan om att en häktad som häktats på grund av ett sådant brott som avses i 19 kap. 4 § 2 mom. i fängelselagen har frigivits eller avlägsnat sig från fängelset tillämpas vad som i den paragrafen och i 11 § i samma kapitel föreskrivs om en fånge som har dömts för ett sådant brott.

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

7.

Lag

om ändring av 16 kap. 2 § i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006) 16 kap. 2 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 232/2015, som följer:

16 kap.

Anmälningar och lämnande av upplysningar

2 §

Anmälan om att en frihetsberövad frigivits eller avlägsnat sig från förvaringslokalen

Anmälan om att en frihetsberövad frigivits eller avlägsnat sig från förvaringslokalen får lämnas till målsäganden eller någon annan person, om det på grund av den frihetsberövades beteende eller av denne framförda hotelser finns grundad anledning att misstänka att den frihetsberövade gör sig skyldig till ett brott som riktar sig mot någondera av de ovannämndas liv, hälsa eller frihet eller mot en sådan persons liv, hälsa eller frihet som står någondera av dem nära. Har den frihetsberövade meddelats besöksförbud enligt lagen om besöksförbud (898/1998) eller en skyddsåtgärd som anmälts till informationssystemet för polisärenden med stöd av 4 § i lagen om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor (227/2015), kan anmälan också göras till den som förbudet eller åtgärden avses skydda.

En målsägande som på det sätt som avses i 4 kap. 19 § i förundersökningslagen har meddelat att han eller hon vill få en anmälan om att en häktad som häktats på grund av våldtäkt, grov våldtäkt, tvingande till sexuell handling, sexuellt utnyttjande, sexuellt utnyttjande av barn, grovt sexuellt utnyttjande av barn, dråp, mord, dråp under förmildrande omständigheter, grov misshandel, förberedelse till grovt brott mot liv eller hälsa, grovt hemfridsbrott, grovt frihetsberövande, människohandel, grov människohandel, tagande av gisslan, förberedelse till tagande av gisslan, olaga förföljelse, grovt rån eller förberedelse till grovt rån eller försök till eller medverkan till ett sådant brott har frigivits eller rymt ska utan ogrundat dröjsmål få en sådan anmälan. För att anmälan ska få göras krävs det att detta inte bedöms äventyra den häktades liv eller hälsa.

Anmälan enligt denna paragraf ska göras finkänsligt. Målsäganden eller någon annan som hotas och som avses i denna paragraf får inte underrättas mot deras uttryckliga vilja.

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag

om ändring av 7 och 31 § i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten (1069/2015) 7 § 1 mom. 9 punkten och 31 § 1 mom. samt

fogas till 7 § 1 mom. en ny 10 punkt som följer:

7 §

Övervaknings- och verksamhetsregistret

Övervaknings- och verksamhetsregistret innehåller uppgifter som behövs för upprätthållandet av anstaltsordningen samt för övervakningen av fångar och intagna i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten och för deras deltagande i verksamheten. Dessa uppgifter i fråga om fångar och intagna i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten är

— —

9) uppgifter om rymning och otillåten avvikelse från öppen anstalt samt om brott mot villkoren för tillstånd att avlägsna sig, mot tillstånd till studier och tillstånd till civilt arbete samt om brott mot villkoren för placering i en anstalt utanför en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten,

10) uppgifter om en anmälan till målsäganden om att en fånge eller en intagen har frigivits eller avlägsnat sig från fängelset eller någon annan förvaringslokal samt om målsägandens begäran om detta och målsägandens kontaktinformation.

— —

31 §

Inskränkningar i rätten till insyn

Utöver vad som föreskrivs i personuppgiftslagen kan den registrerades rätt till insyn begränsas, om utövande av rätten till insyn på sannolika grunder kan leda till ett allvarligt hot mot ordningen och säkerheten i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten eller mot säkerheten för en anställd vid Brottspåföljdsmyndigheten eller för någon annan. Den registrerade har inte rätt till in-

syn i uppgifter i säkerhetsregistret eller i de uppgifter om målsägande enligt 7 § 1 mom. 10 punkten som ingår i övervaknings- och verksamhetsregistret.

— —

Denna lag träder i kraft den 20 .

9.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om medling vid brott och i vissa tvister

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om medling vid brott och i vissa tvister (1015/2005) 3 § 1 mom. som följer:

3 §

Ärenden som behandlas vid medling

Medling kan ske i fråga om brott som bedöms vara lämpliga för medling med beaktande av brottets art och tillvägagångssättet, förhållandet mellan den misstänkte och brottsoffret samt övriga omständigheter som helhet. För att medling ska kunna ske i ett brott krävs det att den misstänkte bekräftar de huvudsakliga sakförhållandena i händelseförloppet ~~vid gärningen till väsentliga delar~~ och att medlingen ligger i offrets intresse. Medling får inte ske i brott mot minderåriga, om offret på grund av brottets art eller sin ålder är i behov av särskilt skydd. Om medling inte kan ske i brottet får inte heller frågan om skadestånd bli föremål för medling.

— —

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.

Lag

om ändring av 11 och 24 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 11 § 2 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 385/2007, 713/2007, 701/2011 och 756/2015, en ny 7 a punkt och till 24 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 1151/2001, 1060/2002, 281/2004, 713/2007, 274/2009, 458/2011, 528/2011, 91/2015, 405/2015 och 756/2015, en ny 31 b punkt som följer:

11 §

En parts rätt att ta del av en handling

— —

En part, hans ombud eller hans biträde har inte den i 1 mom. avsedda rätten

— —

7 a) när det är fråga om en handling som innehåller uppgifter om en i 4 kap. 19 § i förundersökningslagen avsedd begäran från målsäganden om att få en anmälan om att en fånge eller en häktad har frigivits eller avlägsnat sig från fängelset eller någon annan förvaringslokal eller uppgifter om nämnda anmälningar,

— —

24 §

Sekretessbelagda myndighetshandlingar

Om inte något annat föreskrivs särskilt, är följande myndighetshandlingar sekretessbelagda:

— —

31 b) handlingar som innehåller uppgifter om en i 4 kap. 19 § i förundersökningslagen avsedd begäran från målsäganden om att få en anmälan om att en fånge eller en häktad har frigivits eller avlägsnat sig från fängelset eller någon annan förvaringslokal eller uppgifter om nämnda anmälningar samt utöver vad som i 31 punkten föreskrivs om kontaktinformation som ska hållas hemlig, målsägandens kontaktinformation i anslutning till nämnda begäran i Brottspåföljdsmyndighetens handlingar,

— —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors 2.12.2015

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Kari Tolvanen saml
medlem Laura Huhtasaari saf
medlem Katja Hänninen vänst
medlem Emma Kari gröna
medlem Katri Kulmuni cent
medlem Suna Kymäläinen sd
medlem Mikko Kärnä cent
medlem Antero Laukkanen kd
medlem Sanna Marin sd
medlem Sari Multala saml
medlem Johanna Ojala-Niemelä sd
medlem Tom Packalén saf
medlem Antti Rantakangas cent
medlem Ville Tavio saf.

Sekreterare var

utskottsråd Mikko Monto.